

نام آزمون: دینی دوازدهم تشریحی سطح ۲

افشار

مرکز مشاوره تحصیلی دکتر
علیرضا افشار

- ۱ - جایگاه توحید را در بین معارف اسلامی و نقش مهمی که ایفاء می کند، بیان کنید.
- ۲ - بیان جعفر بن ابی طالب در حضور نجاشی مبنی بر تأثیر گذاری اسلام بر ایشان را به طور خلاصه بیان کنید.
- ۳ - اگر گفته شود که موجودات دائما با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می کنند و خداوند هم دائما به آنها هستی می بخشد به نیازمندی در مرحله پرداخته ایم. (پیدایش - بقا)
- ۴ - مقدمه اول در اثبات نیاز عالم به خدا در پیدایش را بیان کنید؟
- ۵ - بیت «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» بر توحید اشاره دارد. (نظری - عملی)
- ۶ - اگر انسان در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند و او را بپرستد، به مراتبی از توحید رسیده است. (عملی - نظری)
- ۷ - اگر کسی دل به هوای نفس سپرده و فرمان نفس را به فرمان خداوند ترجیح دهد گرفتار شده است. (شرک عملی - شرک نظری)
- ۸ - کسی که در پی کسب رضایت قدرت های مادی و طاغوت بر آید دچار کدام بعد از شرک شده است؟
- ۹ - بعد فردی توحید عملی را توضیح دهید و به آثار آن در زندگی اشاره کنید.
- ۱۰ - رابطه بین توحید عملی در بعد فردی و اجتماعی را بیان کنید و تأثیر آن ها بر هم را شرح دهید.
- ۱۱ - «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است / دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار» به ضرورت در یک عمل عبادی اشاره دارد. (اخلاص - اندیشه)
- ۱۲ - شیطان در آیه «أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ» به چه عبارتی معرفی شده است؟
- ۱۳ - مقصود از اخلاص در قلب را بیان نمایید.
- ۱۴ - کدام یک از جملات زیر، شرح درستی از بیان امام علی (ع) در پاسخ کسی است که به امام (ع) عرض کرد: «آیا از قضای الهی می گریزی؟»
- ۱۵ - امام علی (ع) در پاسخ به کسی که از او پرسید: «آیا از قضای الهی می گریزی؟» چه پاسخی دادند و مقصودشان چه بود؟
- ۱۶ - معنای آیه «وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرًا لِأَنفُسِهِمْ إِنَّما نُمْلِي لَهُمْ لِيزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ» را بیان کرده و بگویید به کدام سنت الهی اشاره دارد؟
- ۱۷ - موفقیت در یک مرحله از سنت ابتلاء چه پیامدی را به دنبال دارد و آیا به توقف این سنت می انجامد؟ با ذکر مثال توضیح دهید.
- ۱۸ - سنت امداد عام الهی را بیان کنید.
- ۱۹ - نقش عامل درونی را در کسب توفیق الهی با ذکر مثال توضیح دهید.
- ۲۰ - چند نمونه از مواردی که دلالت بر سنت «تأثیر اعمال در زندگی» را دارند، بیان نمایید.

پاسخنامه تشریحی

۱ - مهم ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است. در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید سر لوحه دعوت همه پیامبران بوده است. قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است. توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می بخشد.

سخت

۲ - «ما قبلاً قومی بودیم جاهل، بت می پرستیدیم، مردار می خوردیم، مرتکب زشتی ها می شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می کریم، بی پناه را پناه نمی دادیم و قوی، ضعیف را می بلعید. این چنین بودیم تا اینکه خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که خانواده اش را می شناسیم و به صداقت و امانت داری و عفتش ایمان داریم.

پیامبر (ص)، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آنچه را که خود و پدرانمان می پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درست، امانت داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشا و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.»

سخت

۳ - بقا

دقت کنید که هستی بخشی دائمی به یک موجود به نیازمندی در بقا اشاره دارد نه در پیدایش.

سخت

۴ - اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده ای می یابیم که وجود و هستی مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن ها را همین گونه می بینیم؛ حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره ها و کهشان ها، همه را، پدیده هایی می یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

سخت

۵ - عملی

این بیت به توحید عملی اشاره دارد.

سخت

۶ - توحید عملی

هر انسانی که به پروردگار ایمان دارد، اگر در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند و او را بپرستد، به مراتبی از توحید عملی رسیده است.

سخت

۷ - شرک عملی

در مقابل، اگر کسی که دل به هوای نفس سپرده (بت درون) و او را معبود خود قرار دهد و اوامر هوای نفس را بر فرمان های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت های مادی و طاغوت ها بر آید (بت های بیرون)، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.

سخت

۸ - شرک عملی در بعد فردی

سخت

۹ - بُعد فردی توحید عملی و ثمرات آن: هر کسی در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند، به مراتبی از توحید عملی رسیده است. چنین فردی می کوشد تمایلات درونی و تصمیم ها و فعالیت های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد. مثلاً در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به طور کل در تمام برنامه های روزانه خود خدا را در نظر می گیرد و تلاش می کند از دایره فرمان های او خارج نشود.

سخت

۱۰ - میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرد؛ همان طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان تر می گردد. از این رو، اگر قرار باشد همه فقط خواسته ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می رود. در چنین جامعه ای، روز به روز انسان های ستمگر بیشتر قدرت پیدا می کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می گیرند. در نتیجه، دیگر سخنی از حاکمیت

خداوند و فرمان های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

سخت

۱۱ - اندیشه

سخت

۱۲ - دشمن آشکار

سخت

۱۳ - بنابراین، انسان مؤمن می‌کوشد قلبش را خانه خداوند مهربان کند و تنها به او دل ببندد و با آنان که خداوند سفارش کرده است انس قلبی داشته باشد. همچنین او تلاش می‌کند نیت‌های درونی و قلبی خود را الهی کند، زیرا تا نیت و قصد قلبی انسان از انجام یک عمل خدایی نشود، آن عمل، خدایی نمی‌گردد و خالصانه نمی‌شود.

سخت

۱۴ - کج بودن دیوار قدر آن است و اینکه این دیوار فرو ریزد قضای آن و حکم خدا به‌شمار می‌رود، امام (ع) از قضای دیوار یعنی ریزش آن به قدر دیواری دیگر که مستحکم بودن آن است پناه می‌برند.

سخت

۱۵ - امام فرمود: «نه، بلکه از قضای الهی به قدر الهی پناه می‌برم»

یعنی از نوعی قضا و قدر الهی، به نوع دیگری از قضا و قدر الهی پناه می‌برم.

سخت

۱۶ - آنها که کافر شدند (و راه طغیان پیش گرفتند)، تصور نکنند اگر به آنان مهلت می‌دهیم به سودشان است؛ ما به آنان مهلت می‌دهیم فقط برای اینکه بر گناهان خود بیفزایند؛ و برای آنها عذاب خوارکننده‌ای (آماده شده) است.

سنت املاء

سخت

۱۷ - موفقیت در هر مرحله‌ای از امتحان الهی یا ابتلاء سبب ورود فرد به مرحله‌ای برتر می‌شود و او را با امتحان‌های جدیدتر روبه‌رو می‌کند؛ درست مانند دانش‌آموزی که با موفقیت در هر امتحانی وارد مرحله‌ای بالاتر از امتحانات می‌گردد تا به موفقیت نهایی برسد. به طور مثال، اگر انسان ایمان به خداوند و بندگی او را اعلام کند، بنا به سنت ابتلاء، وارد امتحان‌ها و آزمایش‌های خاص آن می‌شود و به میزانی که در آزمون‌های اولیه سربلند بیرون آید، قدم در آزمون‌های بعد می‌گذارد و برای کسب کمالات برتر آماده می‌شود.

سخت

۱۸ - خداوند، سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هرکس، هرکدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده (مانند قدرت اراده، توان جسمی و فکری، امکانات موجود در جهان خلقت و...) استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند. در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است. حال، کسی که راه حق را برمی‌گزیند، لوازم و امکانات رسیدن به حق را می‌یابد و مراتب کمال را می‌پیماید، و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند، همان را به دست می‌آورد.

سخت

۱۹ - در کسب توفیق الهی، عامل درونی هم نقش تعیین‌کننده دارد. برای مثال، دو نفر با هم آیاتی از قرآن را از رسول اکرم می‌شنیدند، اما این آیات ایمان یکی را تقویت می‌کرد ولی بر لجابت و کفر دیگری می‌افزود؛ و مثال دیگر: دو نفر با هم از کنار مسجدی می‌گذرند و صدای اذان را می‌شنوند، یکی به مسجد می‌رود تا نماز اول وقت خود را بخواند و دیگری بدون توجه از کنار مسجد می‌گذرد.

سخت

۲۰ - در تعلیم دینی آمده است که صلۀ رحم و محبت به خویشان و دادن صدقه، عمر را افزایش می‌دهد و قطع رحم و بی‌محبتی به خویشان عمر را کاهش می‌دهد. احسان به والدین، امانت‌داری، لقمۀ حلال، آب دادن به درخت تشنه یا سیراب کردن حیوانات و نیز بر طرف کردن اندوه و غصۀ دیگران، زندگی را بهبود می‌بخشد. ظلم به دیگران و افزایش گناه، اعم از فردی و اجتماعی، آثار زیان‌باری از جمله نزول بلا و عدم استجاب دعا را به دنبال دارد. همانطور که تقوا و ایمان واقعی به خداوند سبب نزول برکات الهی می‌گردد.

سخت